

Torà, 31 de març de 2012 – convent de Sant Antoni

LLIURAMENT DEL PREMI SIKARRA (1a edició)

Discurs del president del Fòrum l'Espitllera, Albert Turull

Distingides autoritats, senyores i senyors, amics i amigues, benvolgut Armand, felicitats,

Em correspon tancar l'acte, i ho faig en nom propi, en tant que president del Fòrum l'Espitllera, i també en representació de l'altra associació cultural, la Fundació Jordi Cases i Llebot, amb qui com sabeu compartim el goig de convocar el premi Sikarra, la primera edició del qual s'acaba de lliurar, amb tanta justícia i tant d'afecte sincer, a l'Armand Forcat. Arribats en aquest punt, el que calia que es digués ja està dit, i molt en especial la glossa i el reconeixement de la figura del premiat, una persona que ens honora en haver acceptat amb alegria el premi – i que fa que aquest comenci la seva història amb bon peu, amb molt bon peu: el del caminant, el turista, l'excursionista, el passejador, l'amant de la terra i de les belleses de la terra que ell, l'Armand, tan amistosament i sàvia condueix per la nostra Segarra des de fa una colla d'anys.

Però alguna cosa hi haurem d'afegir... De manera que, si m'ho permeteu, us exposaré un parell d'idees entorn del que és (o vol ser, o està començant a ser) aquest premi Sikarra.

La Fundació Jordi Cases i el Fòrum l'Espitllera som, com ja s'ha dit, les dues entitats privades que, ara fa just un any (per això el premi s'atorga i es lliura dins del mes de març), vam fer el pas –ara sabem que encertadíssim– d'anar a comprar en subhasta pública aquella petita moneda –aquella *llentieta*, en diem de vegades. Un tros de metall treballat per mans expertes fa vint-i-tres segles –aviat està dit– que entre tots plegats estem convertint no sols en una peça de museu especialment valuosa sinó, molt més, en un emblema de la nostra comarca, en un símbol que ens identifica i ens uneix com a col·lectivitat. Una col·lectivitat que ve d'un passat força llunyà, doncs, i que vol seguir sent ella mateixa durant almenys unes quantes generacions més... Que quedi clar: ser segarrencs és la nostra forma natural de ser catalans, i ser catalans és la nostra forma natural de ser ...humans. Europeus i humans. No cal res més per a construir una identitat coherent, amb graus i escales concèntriques, sense necessitat ni de províncies ni d'estats artificials que tenen com a missió precisament destruir les identitats i les col·lectivitats de base cultural com la nostra. Res més: segarrencs, catalans, europeus, humans. Això, que és tan elemental, ens ho recorda una monedeta minúscula de fa dos mil tres-cents anys – i ens ho recorda també, cada dia, amb el seu bon fer i la seva fermesa, l'Armand Forcat.

I algú potser dirà: “Però la Segarra, ai, què pot la Segarra, pobra, tan pobreta, tan despoblada, tan poqueta cosa, aportar al país, si prou feines tenim a tancar-nos sobre nosaltres mateixos mirant de no ser vistos ni fer nosa, i aspirant com a molt a seguir fent la viu-viu...?”. Error!: pregunta equivocada. És més: pregunta formulada sobre pressupòsits radicalment equivocats, negatius per definició, que hem de desterrar del nostre pensament si de debò volem ser alguna cosa. Idees que, de fet, la Fundació Cases i Llebot i el Fòrum l’Espitllera, i espero que tots els presents avui aquí (i molts més), hem desterrat ja fa temps del nostre pensament. Si no, vaja, segurament ja ni hauríem comprat la moneda, ni estaríem fent passos perquè es consolidi en exposició de cara al públic en un lloc com cal, ni hauríem tampoc convocat el premi amb el nom de Sikarra, ni res de res...

No: la Segarra ni és pobreta de mi, ni miserable, ni tancada. La Segarra és una part imprescindible i essencial del nostre país; i més encara: n’és el centre. Sí, el centre. Diuen que “Manresa és el cor de Catalunya”; bé, d’acord, no els ho negarem ni els donarem, als amics manresans, el disgust de disputar-los una cosa tan important com és el cor ...però el cor no vol pas dir el centre (de fet, tots sabem que el cor no és al mig del pit, sinó una mica cap a un costat –cap a l’esquerre...). Concretament, segons els càlculs geogràfics més precisos, el centre exacte de Catalunya (del Principat, és clar) és just aquí al costat, al santuari de Pinós, en aquesta serralada que marca, com el mateix terme de Torà, de fet, la transició gradual entre la Segarra estricta i el Solsonès, entre la vall del Llobregós i les del Cardener...

I és clar que quan parlo de la Segarra no em refereixo només a la ficció administrativa instaurada legalment al segle XX, sinó que em refereixo a l’autèntica Segarra. No caldria ni dir-ho, això, trobant-nos a Torà i amb motiu precisament d’una moneda i d’un nom d’estirp ibèrica, Sikarra, que probablement remet a una població que, tot i que no sabem exactament on era, es trobava amb força probabilitat vers l’altiplà de l’Alta Segarra, possiblement a prop dels Prats de Rei, és a dir, en una zona que des d’un punt de vista oficial, avui no pertany pas a la Segarra sinó a l’Anoia. Ja és collonuda, la cosa!, o, per dir-ho amb uns altres mots, ja és significativa de com van les coses, la paradoxa...!

La Segarra, doncs, la nostra Segarra, la que duem al cap i al cor i a l’acció la gent de l’Espitllera (i em sembla que aquí puc parlar també en nom de la Fundació Cases i Llebot), és la Segarra de debò, la de fa mil i mil més: dos mil anys. Un ample altiplà a banda i banda dels lloms que trenquen aigües, com si la parassin!, al bell mig de Catalunya: caient cap a llevant i cap a ponent, vers el Segre aquestes (valls del Corb, l’Ondara, el Sió, el Llobregós) i vers el Llobregat aquelles (valls de sota Pinós i de l’alt Anoia), i encara unes altres sense intermediaris directament cap al mar (la vall del Gaià, tan segarrenca en el seu tram de capçalera, fins a l’esbalç de Santa Perpètua, com ho puguin ser les que he esmentat abans...).

Aquí tenim, doncs, presencialment o de cor, amb aquest esperit de normalització segarrenca (no cal dir pansegarrenca, sinó autènticament segarrenca), els amics de Calaf, dels Prats de Rei, de Santa Coloma de Queralt, de Maldà, de Verdú... A tots, segarretes sense complexos, ens anima saber-nos dipositaris d'una identitat que ve de fa segles, amb arrels mil·lenàries, com posa de manifest precisament la moneda que hem adoptat com a símbol i motiu. I sabem també, és clar, que aquest fet, aquesta identitat certa, va molt per damunt – o per sota, subterrània, travessant segles i administracions i circumstàncies i guerres i dictadures i assajos de democràcia com l'actual. Bé sabem, doncs, tots plegats, que no som un racó, no pas un territori d'abandons, sinó –si volem i ens ho mirem bé, com deia abans– el centre del país. L'Alta Segarra per si sola (la subcomarca de Calaf i els Prats de Rei fins a la Panadella i Argençola) pot ser vista i percebuda com un racó, sí: un raconet a l'extrem nord-occidental de les anomenades "comarques de Barcelona". I per la seva banda la Baixa Segarra (subcomarca de Santa Coloma de Queralt, i fins a Forés i Belltall) pot ser igualment vista com un racó, allí dalt, més enllà de la Conca de Barberà, a l'extrem nord de les molt diverses "comarques de Tarragona". Per no parlar de la Segarra que en podríem dir central o del mig, és a dir l'oficial, on som ara (si més no de moment); un ens administratiu amb capital a Cervera que, en realitat, no és res més (i no em mal interpreteu el mot, si us plau) que un residu de territori: una part que, per aquelles coses, es va quedar provisionalment (en usdefruit) amb el nom bimil·lenari que era i hauria hagut de ser de tots...; doncs aquesta Segarra vigent, no ens enganyem, no deixa tampoc de ser en un racó, un límit (l'oriental), de les anomenades massa sovint "comarques de Lleida", lluny de la gran capital del Segre (a vegades massa lluny, a vegades massa a prop, ai...). En canvi, tots junts, com un bloc de Segarra veritable, al bell mig del país, podríem comptar no com una comarca més sinó, en paràmetres actuals, gairebé com una regió (fixeu-vos en l'operació que estan duent a terme des de fa uns anys al Penedès!, amb qui per cert ens uneix una difusa continuïtat territorial i una història i un paisatge plens de castells: podríem haver fet semblant, ...però em temo que no sols se'ns diria que no des del poder, sinó que ni se'ns ha ocorregut a nosaltres mateixos que ho podríem arribar no ja a aconseguir, sinó ni tan sols a proposar... –en realitat, no ho hem arribat ni a pensar, siguem sincers...).

En fi, vaig acabant... No es tracta aquí de fer propostes concretes de reforma de les estructures del país, és clar, però potser sí que no està fora de lloc que aprofitem l'ocasió per obrir els nostres propis somnis i, si més no, ens repensem una mica – és a dir, que pensem novament en nosaltres mateixos, i que ho fem amb plena confiança i amb la vista al futur. La qual cosa no solament aniria en benefici propi (una aspiració legítima però un pèl egoista) sinó, sens dubte, en benefici de tot el país, de tot Catalunya, just ara que Catalunya s'està repensant també en clau de futur (i d'un futur més lliure i autocentrat, més independent, que és una forma de dir menys dependent). Sí, n'estic convençut: una Segarra que no fos ni tingués vocació de ventafocs, sinó de punta de llança, de cruïlla cèntrica rica de patrimoni i d'empenta, d'essències i d'idees,

d'energia humana valenta i creativa, que és la Segarra per la qual estem treballant, aniria –anirà– en benefici naturalment de la mateixa Segarra, és clar, però també en benefici de Catalunya, ja que un país –com una ciutat– amb un centre no abandonat sinó lliure, no oblidat sinó ferm, un país autocentrat de debò, que es pot mirar al mirall sense fer una ganyota, és un país millor, més fort, més capaç i, en definitiva, més lliure. Com volem tots, començant sens dubte per l'Armand Forcat.

Moltes gràcies per la vostra atenció, felicitats Armand, i fins l'any que ve!

[Albert Turull, Cervera, 25 de febrer / Can Regassol, 29-30 de març de 2012]